

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Ultima ratio nostrę conclusionis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

habet: Ratio quare mortale peccatum ad aeternam poenam obligat, potest sumi ex tribus: primo ex parte ejus in quem peccatur, qui est infinitè magnus, scilicet Deus; unde & offensa illius infinitè poenà digna est: quia quando est dignior in quem peccatur, tanto peccatum magis punitur. Et in solutione ad 2. Ex hoc (inquit) quod contra infinitum peccat, debetur sibi poena infinita: non autem potest esse infinita in acerbitate, quia in creatura finita non potest esse qualitas infinita, sed compensatur per durationem infinitam. Ex qua doctrina sic arguo: Causa efficiens, continens moraliter infinitum effectum, non potest non esse infinita in genere moris: sed peccatum mortale in ratione offensæ continet efficienter moraliter infinitum effectum, nimirum poenam infinitè acerbam quam meretur: Ergo peccatum mortale in ratione offensæ est infinitum simpliciter in genere moris. Minor constat ex D. Thoma citato. Major verò suadetur: Tum quia effectus infinitus non potest physicè contineri in causa finita physicè: Ergo nec effectus moraliter infinitus contineri poterit, nisi in causa infinita moraliter. Tum etiam quia effectus nequit sui causam efficientem principalem excedere in eo genere in quo est causa: excederet autem, si effectus in genere moris infinitus esset, causa verò finita in eodem genere.

148. Confirmatur: Ex eo colligunt Theologi in tractatu de Incarnatione, contra Scotum, satisfactionem Christi continere valorem simpliciter infinitum in esse moris, quia gaudet vi satisfactoria sufficiente pro culpis sine categoricè infinitis: Ergo vis demeritoria poenatum sine categoricè infinitarum, arguit in peccato mortali infinitatem simpliciter in ratione offensæ. Atqui (subsumo) hujusmodi vis in peccato mortali invenitur; cum juxta D. Thomam dignum sit ut poenà infinitè puniatur: Ergo in ratione offensæ est gravitatis simpliciter infinitæ.

149. Respondent Adversarii, ad hoc ut peccatum mortale poenam infinitam contineret, non requiri quod sit infinitum simpliciter in genere moris, sed sufficere quod sit ordinis superioris ad offensas omnes irrogatas creaturis.

Sed contra primo: eadem ratione dici posset, ad hoc ut satisfactio Christi gaudeat vi satisfactoria sufficiente pro culpis sine categoricè infinitis, non requiri quod sit valoris simpliciter infiniti in esse moris, sed sufficere quod contineat valorem ordinis superioris ad offensam Deo illatam: Sed hoc Theologi communiter non admittunt; cum probent contra Scotum, & ejus Discipulos, infinitum valorem satisfactionis Christi, ex vi satisfactoria ejus pro culpis sine categoricè infinitis, quâ gaudet: Ergo hæc responsio communi Theologorum doctrinæ repugnat.

Contra secundò: Ut effectus infinitus physicè contineatur in causa, non sufficit quod illa sit ordinis superioris ad ipsam, sed requiritur necessariò quod physicè sit infinita; aliàs ex contentia effectuum sine termino in divina omnipotentia, non colligeretur ejus infinitas, sed solum quod esset in ordine superiori ad res omnes creabiles constituta: Ergo pariter ut effectus moraliter infinitus contineatur in aliqua causa, non sufficit quod illa sit ordinis superioris, sed necessariò exigitur, quod in esse moris simpliciter infinita sit.

Potest adhuc probari conclusio aliaratione,

quam insinuat S. Thomas 3. p. qu. 1. art. 2. ad 2. ubi sic dicitur: Peccatum contra Deum commissum quandam infinitatem habet ex infinitate divine Majestatis: tanto enim offensa est gravior, quanto major est ille in quem delinquitur: unde oportuit ad condignam satisfactionem, ut actus satisfaciens haberet efficaciam infinitam, utpote Dei & hominis existens. Ex quibus verbis hoc potest argumentum delumi: D. Thomas ex infinitate peccati colligit, ad condignè satisfaciendum pro illo, necessariam esse infinitam dignitatem & efficaciam operationum hominis Dei, nec puri hominis satisfactionem esse ad id sufficientem: At hic discursus non valeret, si peccatum haberet malitiam secundum quid tantum & extrinsecè infinitam: Ergo S. Doctor agnoscit in peccato malitiam simpliciter infinitam. Minor probatur: Si peccatum in ratione offensæ habeat malitiam secundum quid tantum, seu extrinsecè & objective infinitam, poterit æquari, seu ad æqualitatem compensari, per satisfactionem puræ creaturæ, v. g. per actum charitatis: cum ille habeat bonitatem infinitam secundum quid, seu extrinsecè & objective, utpote tendens in objectum infinitum, nimirum in bonitatem divinam: Ergo ex infinita malitia peccati non rectè colligeret S. Doctor, ad condignè pro illo satisfaciendum, necessariam esse infinitam dignitatem & efficaciam operationum Christi Domini, & satisfactionem puri hominis non esse ad id sufficientem.

Respondet Suarez tomo 1. in 3. p. disp. 4. sect. 7. quod licet peccatum mortale in ratione offensæ non sit gravitatis simpliciter infinita, habet tamen malitiam superioris ordinis ad omnem satisfactionem puræ creaturæ possibilem: unde cum res inferioris ordinis, quantumcumque multitudine, perfectione, & intensione crescant, non possint adæquare id quod in ordine superiori existit, ex malitia & gravitate peccati rectè infert S. Thomas, quod nullius puræ creaturæ satisfactio poterit eam ad æqualitatem compensare, seu pro illa condignè satisfacere.

Sed hæc solutio & doctrina Suarezis fuscè impugnabitur in tract. de Incarnatione, disp. 4. art. 1. §. 1. ubi ostendemus quod licet offensa commissa contra Deum sit superioris ordinis ad omnes offensas irrogatas creaturis, non tamen est superioris ordinis ad omnes actus satisfactorios puræ creaturæ, nisi sit gravitatis simpliciter infinitæ. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus, ne eadem sæpius repetamus.

§. IV.

Ultimatio nostra conclusionis exponitur.

DEUM suaderi potest conclusio hoc discursu: Satisfactio ita crescit ad incrementum personæ satisfaciens, ut quando hæc est infinita dignitatis, communicet actui satisfactorio valorem infinitum simpliciter, ut docent Theologi in tractatu de Incarnatione, agentes de satisfactione Christi, excepto Scoto & Discipulis ejus: Sed similiter gravitas offensæ crescit ad incrementum dignitatis personæ offensæ: Ergo ex persona infinitæ dignitatis, qualis est Deus per peccatum offensus, accipiet gravitatem simpliciter infinitam in esse moris.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Licet satisfactio non crescat in valore, secundum æquali

æqualitatem arithmetica cum persona satisfaci-
ente, hoc est, ita ut satisfactio tanta sit, quanta
est dignitas personæ; nihilominus ita crescit ad
illius incrementum, ut à persona infinita valorem
simpliciter infinitum recipiat; Ergo pariter quam-
vis gravitas offensæ non augeatur arithmetice ad
incrementum personæ offensæ, nihilominus ita
augetur, ut si persona offensa sit infinitæ digni-
tatis, qualis est Deus, ipsa injuria seu offensa sit
etiam malitiæ & gravitatis simpliciter infinite in
esse moris.

154. Respondent primò Adversarii, negando con-
sequentiam, & paritatem, & assignando hanc
rationem discriminis, quod scilicet dignitas per-
sonæ satisfaciens intrinsecè (inquunt) perti-
net ad satisfactionem; cum non suam tantum ope-
rationem, sed etiam ipsam submittat: at verò
personæ læsæ dignitas est omnino extrinseca offen-
sæ, adeoque non pertinet ad intrinsecam ipsius gra-
vitatem.

155. Sed contra: Personæ læsæ dignitas tam ingre-
ditur rationem offensæ, quam satisfaciens digni-
tatis valorem satisfactionis: Ergo nulla solutio.
Probat Antecedens: Sicut ipse satisfaciens
dupliciter considerari potest, primò ut princi-
pium actus satisfactorii, & sic merè extrinsecè
se habet; secundò ut ingreditur ipsum actum
satisfactorium, tanquam objectum quod in re-
compensationem injuriæ exhibetur; & ut sic se
habet intrinsecè ad valorem satisfactionis: ita etiam
personæ læsæ dignitas dupliciter potest consi-
derari, primò ut concomitanter & per accidens se
habens ad illam personam, prout attingitur per
offensam, quomodo v. g. si quis ignorans ali-
quem esse Regem, illum offenderet; & sic merè
extrinsecè se habet: secundò potest se habere for-
maliter & per se, si quis offenderet Regem cog-
nitum ut talem, tunc enim offenderet etiam Re-
giam dignitatem, & talis dignitas verè intrinsecè
pertineret, seu potius redundaret in gravitatem
offensæ: Cum ergo ratio summi boni & ultimi
finis non se habeat in Deo, prout offenditur per
peccatum mortale, per accidens & materialiter,
sed formaliter & per se, quandoquidem homo,
quantum est de se, aufert illam dignitatem à Deo,
& dat illam creaturæ: consequenter fit ut pecca-
tum habeat gravitatem etiam intrinsecè infinitam
in esse moris.

156. Confirmatur primò: Ideò dignitas personæ sa-
tisfacientis pertinet intrinsecè ad rationem satis-
factionis, quia ipsa persona satisfaciens transit ve-
lut in objectum quod exhibetur in compensatio-
nem offensæ: Atque etiam ipsa persona offensa est
objectum & principium formale gravitatis offen-
sæ, cum ab ipsa specificetur; licet persona sit ex-
trinseca, ordo tamen transcendentalis ad illam est
intrinsicus; qui ordo tantò major est, quantò ipsa
persona est dignior: Ergo nulla est disparitas assi-
gnata. Et verò necessarium non est, quod ipsa
persona offensa, secundum suam entitatem intrin-
secè rationem offensæ ingreditur; sed sufficit quod
ejus dignitas, tanta quanta est, redundet in gra-
vitatem intrinsecam ipsius offensæ.

157. Confirmatur secundò: Etiam aliquo modo
ipsa persona læsa ingreditur gravitatem offensæ;
nam quando fit comparatio ac velut æstimatio
duarum rerum, ipse valor utriusque intrinsecè
comparationem ingreditur: In peccato autem
mortali fit æstimatio ipsius Dei & creaturæ, quæ
illi proponitur: Ergo &c.

A Respondent alij assignando aliud discrimen in-
ter satisfactionem & offensam: Nam persona sa-
tisfaciens (inquunt) comparatur ad satisfactio-
nem, non ut objectum, sed ut subiectum, subinde-
que seipsam illam dignificat formaliter, & valorem
satisfactorium influit ipsi æqualem, atque adeò
infinitum, si talis persona sit infinita, non obsta-
te limitatione principii proximè elicentis satis-
factionem, & conatus actus satisfactorii: contra
verò persona offensa comparatur ad injuriam ipsi
illatam, non ut subiectum; sed solum ut ob-
jectum; unde seipsam non gravificat offensam, nec
ista per consequens constituitur infinite gravis ex
infinite dignitate personæ offensæ.

B Sed contra: Falsum est quod persona offensa
comparatur solum per modum objecti, non ve-
rò per modum subiecti ad injuriam ipsi illatam:
Ergo solutio tradita falso nititur principio. Con-
sequentia patet. Antecedens probatur primò ex
vulgari illo proloquio: *Honor est in honorante, in-
juria autem in persona injuriata.* Secundò ex
differentia quæ inter peccatum in ratione malitiæ,
& in ratione offensæ invenitur: nam sub priori
consideratione dicitur & est malum peccantis, sub
posteriori verò non ipsius peccantis, sed Dei of-
fensi malum dicitur: Ergo in ratione offensæ De-
um ut subiectum morale respicit. Probat ter-
tiò ex communi modo loquendi: non enim offen-
dens, sed persona offensa dicitur pati offensam: sed
ille dicitur offensam pati, qui offensa sub-
jectum est: Ergo persona offensa est morale sub-
jectum offensæ.

S. V.

Solvuntur objectiones.

OBTICIES primò: D. Thomas 3. p. qu. 7.
art. 2. ad 2. & in 3. dist. 20. qu. 1. art. 2. dicit
peccatum habere quandam infinitatem ex infini-
tate divinæ Majestatis: Sed particula illa *quandam*,
cum sit dictio diminuens, denotat gravitatem
peccati deficere ab infinitate simpliciter, & esse
tantum talem secundum quid: Ergo D. Thomas
censet peccatum habere malitiam tantum secun-
dum quid infinitam. Unde in 4. dist. 17. qu. 1. art. 3.
quæstiunc. 1. comparat infinitatem peccati cum in-
finitate visionis beatæ, quæ secundum quid tantum,
extrinsecè scilicet & objective, infinita est.

161. Respondeo D. Thomam ideò addidisse parti-
culam illam, *quandam*, ut denotaret peccatum
non esse infinitum physicè & in genere entis, sed
duntaxat moraliter, seu in genere moris; illud-
que etiam non esse infinitum secundum omnem
rationem moralitatis quæ in ipso involvitur;
non enim habet malitiam simpliciter infinitam,
inquantum est malum hominis, sed solum qua-
tenus est malum Dei, & prout habet rationem
offensæ. Quòd autem hæc interpretatio sit legiti-
ma, patet: Tum quia aliàs D. Thomas ex infi-
nitate malitiæ peccati non rectè collegisset ne-
cessitatem satisfactionis infinite ab homine Deo
exhiberi, ut supra §. 4. arguebamus: Tum etiam
quia idem Doctor Angelicus in 2. dist. 9. qu. 1.
art. 8. ad 2. ait gratiam Christi esse *quodammodo*
infinitam; & in 4. dist. 14. qu. 2. art. 1. ad 4. dicit
passionem Christi esse infiniti valoris *quodam-
modo*; & qu. 20. de verit. art. 3. ad 4. inquit
quod meritum Christi habuit *quandam infinita-
tem*; & tamen juxta communem Theologorum